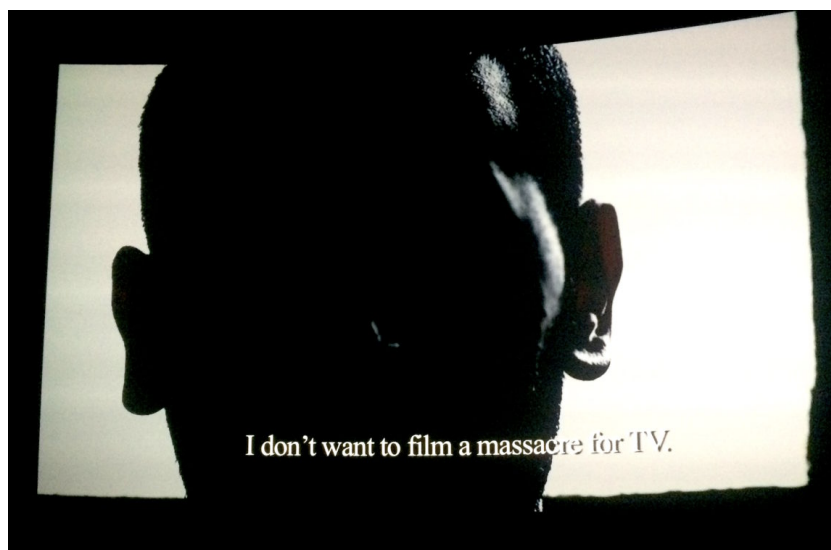

En värdig bild måste försvaras

Hur kan kriget visas bortom de chockerande bilderna av en katastrof? Det var ämnet för ett seminarium med det syriska filmkollektivet Abounaddara i Stockholm förra veckan.

Av Rebecka Thor 23.01.17 Rapport

Bilden visar Abounaddaras *Media Kill* från 2012. Foto: Kunstkritikk.

En bild av krig är oftast en bild av lidande och ödeläggelse – en manifestation av våld. Men krig innebär också ett lidande som inte kan förstås genom en ögonblicklig katastrof. Detta påmindes vi om förra veckan då Kungliga Konsthögskolan i Stockholm arrangerad ett två dagars seminarium med det syriska filmkollektivet Abounaddara. Evenemanget hade rubriken *Rätten till*

🗨️ Kommentrar

📄 Dela

— **Kunstkritikk** en värdig bild och inbegrep även en paneldiskussion på Filmhuset. På Konsthögskolan deltog syriska filmare, författare och intellektuella tillsammans med svenska konstnärer och teoretiker. Panelsamtalet på Filmhuset hade delvis en annan karaktär med medverkande från bland annat Sveriges Television och *Dagens Nyheter*.

Abounaddara dokumenterar det syriska civilsamhället under kriget och tillgängliggör en ny film varje vecka sin hemsida. Kollektivet grundades 2010, året innan revolutionen, med syftet att porträttera syriska medborgare som mål i sig själva snarare än som representanter för en specifik politisk eller religiös ståndpunkt. De har sedan fortsatt sitt arbete under revolutionen och vidare i det pågående kriget. 2014 tilldelades gruppen det prestigefyllda Vera List Center Prize for Art and Politics, och året efter var de inbjudna till Venedigbiennalen (men drog sig ur då de menade att biennalen inte följde visningsanvisningarna). Documenta 14 publicerar kontinuerligt gruppens filmer i sitt Facebook-flöde.

Abounaddara, *Snapshots of History in The Making* (stillbild), 2014.

Abounaddaras enda namngivna medlem är Charif Kiwan som under senare år har rest runt i världen och presenterat verksamheten. Han var också på plats i Stockholm. På konsthögskolan visade han ett kronologiskt urval av Abounaddaras filmer, och beskrev hur «värdighet» har varit ett grundläggande begrepp för arbetet med filmerna.

En universell måttstock

Den värdiga bilden framställs hos Abounaddara som en universell måttstock som måste försvaras. Denna idé om värdighet handlar om det som berövas den utsatte när hen fotograferas, om möjligheten till självrepresentation och om en genomgående kritik av medias tendens att reproducera en spekulativ bild av krig. Idén om en värdig bild formuleras också mot bakgrund av en föreställd ovärdig bild, vilken skulle kunna förstås i termer av Roland Barthes «chockbilder»: en skildring av brutalt lidande där betraktaren inte har något utrymme att reagera då bilden är överdeterminerad av fotografen. Chocken är något som befinner sig i ögonblicket då fotografiet tas och det som kvarstår i mötet med en betraktare är chockens skandal.

Som alternativ till de bilder av krig som produceras och distribueras av de stora mediabolagen visade Kiwan bland annat Abounaddaras film *The Carpenter and the Inferno* (2010), som utspelar sig i ett snickeri: vackra lådor slipas, medan snickare talar om hur helvetet troligtvis finns här på jorden. En liknande bildstrategi återfinns i dokumentärfilmaren Nassouh Zagloulchs film *An Ordinary Syrian*

Day som också visades under seminariet. Filmen är inspelad från Zagloulchs tak i Damaskus, och visar hur vardagen fortgår på de omgivande hustaken mot en bakgrund av skott och bombningar. I en situation där det är förenligt med livsfara att röra sig på gatorna blir hustaken som miljö och inspelningsplats ett sätt att visa kriget ur en annan synvinkel.

The Carpenter and the Inferno

from [abounaddara](#)

Abounaddara, *The Carpenter and the Inferno*, 2010.

De som är kvar, de som har lämnat

Bland de syriska deltagarna i seminariet framträdde två positioner: de som hade stannat kvar i Syrien och de som hade flytt. Den första positionen representerades av bland andra filmaren Samer Ajouri, vars poetiska och politiskt laddade animationer visades under seminariet; av fredsaktivisten Ousama som deltog via Skype från Damaskus; och av filmaren Ali Atassi som talade om organisation Bidayyat, som sedan revolutionen stödjer, producerar och utbildar unga syriska filmare. Bidayyats arbete presenterades med en film av Ismaeel Mattar från det belägrade palestinska flyktinglägret

— **Kunstkritikk** **Nordisk konstitidskrift** **svenska/english se**
 Yarmouk i Damaskus. I kontrast till nyhetsreportagens bilder av desperation och lidande, låter Mattar oss följa en familjs umbäranden för att klara av vardagen i Yarmouk. Att lägreets invånare framställs genom sin dagliga kamp, istället för som offer, kunde här ses som en värdig bild i Abounaddaras mening.

Seminariets andra position, som utgår från ett exiltillstånd, blev till en övergripande diskussion om rätten till självbenämning och om begreppsskillnaden mellan flykting och migrant. Författaren Rasha Abbas beskrev hur hon använder humor som strategi i sina noveller skrivna i exil i Tyskland, medan teoretikern och författaren Nisrine Al Zahre bland annat talade om hur ordet värdighet på arabiska har samma lingvistiska rot som generositet. Författarna Linn Hansén och Samira Motazedhi presenterade arbetet med *Samiras blogg* för kulturtidskriften *Glänta*, där bloggans initiala inriktning mot en kritik av den iranska regimen gradvis har förskjutits mot en kritik av den svenska migrationsprocessen.

I panelsamtalet på Filmhuset medverkade bland andra Charif Kiwan från Abounaddara, Anna Serner (VD för Svenska Filminstitutet), Björn Wiman (kulturchef på *Dagens Nyheter*) och Hans Corell (f.d rättschef i FN).

Filosofen Marcia Sá Cavalcante Schuback gjorde en ödmjuk läsning av hur bilden kan synliggöra en fragmenterad värdighet i en värld där det ovärdiga premieras, medan idéhistorikern Edda Manga talade om hur värdighet kan kopplas till en postkolonial världsordning där vissa inkluderas och andra exkluderas. Marta Dauliute and Elisabet

— **Kunstkritikk** **Nordisk konsttidsskrift** **svenska/english se**
Marianovic Gronvall från filmkollektivet Noncitizen presenterade ett pågående filmprojekt där de följer två litauiska gästarbetare i Sverige, vilket fick ytterligare resonans när den tysk-svenske dokumentärfilmaren Peter Nestler visade klipp ur sina filmer från 60-talet om villkoren för marockanska gästarbetare utanför Marseille.

Mediachefer indignerade av kritik

De två dagarna på Kungliga Konsthögkolan präglades av ödmjukhet och en vilja till intellektuellt utbyte. Panelsamtalet på Filmhuset dominerades av det motsatta. Samtalet genomfördes i samarbete med Svenska Filminstitutet, Svenska Institutet och Noncitizen, och var den stora publika händelsen under veckan. Panelen bestod av mediachefer och makthavare som Filminstitutets VD Anna Serner och Hans Corell, f.d rättschef i FN, och kunde har möjliggjort en reell diskussion om vad som kan göras och hur. Sällan har jag dock upplevt en sådan känsla av skam och vanmakt som under detta samtal, där utgångspunkten verkade vara att både SVT och *Dagens Nyheter* kände sig angripna av Abounaddaras mediakritik.

Värst var SVTs utrikeschef Ingrid Thörnqvist som i affekt beskrev hur public service arbetar utan agenda. De berättar bara «historien» («the story» var hennes uttryck) och för att göra detta så måste stereotyper användas. Möjligen var det Thörnqvists engelska som var bristfällig, men jag kan inte låta bli att undra hur en sådan förenklad syn på sanningsanspråk och bildanalys kan förekomma idag. Frågan om rätten till en värdig bild kan enkelt angripas från en annan vinkel, även rent journalistiskt, då det finns en långtgående diskussion om krigsrepresentationer som sträcker sig från Virginia Woolfs resonemang om hur krigsbilder påverkar betraktaren, skriven under det spanska inbördeskriget då sådana bilder spreds för första gången, vidare via Susan Sontags syn på hur vi kan se andras lidande, till Barthes och vidare till Judith Butlers läsning av bildens ram som central för tolkning.

Abounaddara, *All Things Considered*, 2017.

Vad som verkligen står på spel

Bortom dessa teoretiska ingångar sker givetvis också ett urval i nyhets-produktioner dagligen, vilket i sig är okontroversiellt. Filmvetaren Malin Wahlberg försökte lyfta diskussionen, men motståndet var kompakt. Till slut bad Charif Kiwan panelen om ursäkt om de känner sig anklagade, och påminde om den akuta situationen: det pågående kriget. Denna aktualitet förstärktes under visningen av Abounaddaras *Snapshots of History in the Making* (2014) vars slutscener visar en lång rad vuxna bärandes på barnlik och sedan hur ett barn grävs upp ur en ruin. Denna bild är i sig inte representativ för de bilder som Abounaddara oftast producerar, och kanske inte heller det främsta exemplet på en värdig bild, men den framstod här som en möjlighet att se vad som verkligen står på spel och vems liv och värdighet som faktiskt riskeras.

Seminariet var en del av Kungliga Konsthögskolans pågående samarbete med Abounaddara, som syftar till ett långtgående utbyte av kunskap och erfarenheter. Svenska Filminstitutet är dessutom medfinansiärer till kollektivets kommande långfilm. En genomgående fråga som vore intressant att ta vidare är vem bilderna är för och hur deras politiska agens formuleras. Det finns en motstridighet då Kiwan säger att Abounaddara gör sina filmer «för

— **Kunstkritikk** **Nordisk konsttidsskrift** ▼ svenska/english se
grannen», samtidigt som de distribueras över världen via bland annat Vimeo, Facebook och kollektivets hemsida. De vill utgöra ett alternativ till etablerad media, men på sina egna premisser och de vill hitta ett alternativt språk för att tala om krig, men de vill också göra aktivt motstånd.

Samarbetet med Konsthögskolan kan förhoppningsvis fungera som en arena för att vidareutveckla frågor om bildens agens, produktion och spridning i relation till den grundläggande frågan i vilken grad den värdiga bilden också finns i betraktarens öga.

<https://vimeo.com/24287941>

Abounaddara, *Vanguards*, 2012.

Related content

En sko är en sko är en sko

Kunstkritikk

Nordisk konsttidskrift

▼ svenska/english se

Beth Laurins utställning på Index är inte en retrospektiv, utan ett provisorium som uppfinner det tillfälliga svaret på sin egen fråga.

Av Frans Josef Petersson 18.10.17 Kritik

Hur skapar man en stillbild med känslan hos en rörlig bild?

– De detaljrika gobelängerna fungerar lite som projektioner, säger Miriam Bäckström, vars utställning på Marabouparken i Stockholm öppnar på lördag.

Av Robert Stasinski 14.12.17 Selected interviews

Diskussion

Skriv ett läsarinlägg

Ditt namn

Din e-post

Publicera ditt läsarinlägg

Avbryt

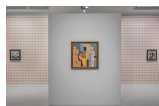
☰ Kunstkritikk

Nordisk konstitidskrift

▼ svenska/english se

Nyligen publicerat

Purisme nå

Utstillingen og boken om den norske maleren Charlotte Wankel overser purismens kontemporære potensial.

Av Ingrid Halland 08.04.19
Kritik

Kunst i

kundens tidsalder

Kunstnere skal lære at sælge sig selv til erhvervslivet, lød det på BKF's konference. Er det på bekostning af den kunstneriske kvalitet?

Av Louise Steiwer 08.04.19
Rapport

Nordic News Weekly – April 5th

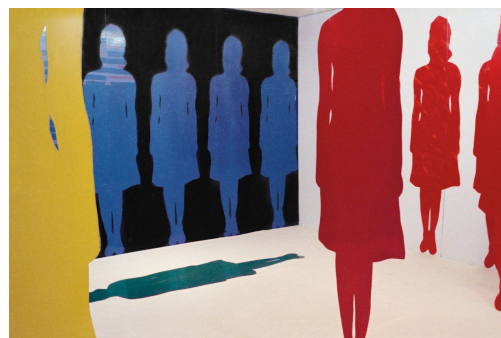
The Danish Ministry of Culture introduces a new strategy to handle sexual harassment within art education, and other news from the Nordic art field.

Av Mariann Enge 05.04.19
Nyhet

Kunst er altid kunst, også når det er noget andet

Eksemplarisk Stig Brøgger-monografi fortæller også en større historie om kunstens udvikling fra ungdomsoprøret til det postmoderne opgør.

Av Lars Bent Petersen 05.04.19 Kritik

Mest lästa

1 Kvinnorna förintas, men består

Av Frida Sandström 29.03.19 Kritik

2 Bred uppslutning under Stockholm Art Week

Av Robert Stasinski 04.04.19 Nyhet

3 Realism med pokerface

Av Patrik Haggren 02.04.19 Mini

4 Kunst i kundens tidsalder

Av Louise Steiwer 08.04.19 Rapport

5 – Andra mässor är inte lika kaosartade och...

Av Robert Stasinski 27.03.19 Nyhet

6 The Rendering of Modern Life

Av Will Bradley 28.03.19 Essay

7 Kunst er altid kunst, også når det er noget...

Av Lars Bent Petersen 05.04.19
Kritik

8 Alla får vara med

Av Christine Antaya 04.03.19 Kritik

9 Fra kød til pixel

Av Louise Steiwer 07.03.19 Kritik

10 Vil bedre samarbeidet mellom universitetet og...

Av Andreas Breivik 07.03.19 Intervju

☰ Kunstkritikk

Nordisk konstitidskrift

▼ svenska/english se

Kunstkritikk

Om Kunstkritikk

Kontakt

Redaktion

Skribenter

Annonsinformation

Arkiv

Nyhetsbrev

Facebook

Twitter

Kunstkritikk utgis av

Stiftelsen Kunstkritikk

Svensk redaktör: Frans

Josef Petersson

Chefredaktör: Jonas

Ekeberg

post@kunstkritikk.se

ISSN 1504-0925

Kunstkritikk arbejder

efter den norske «Vær

Varsom-plakat» for god

presseskik.

Kunstkritikk støds av

☰ Kunstkritikk

Nordisk konstdttidskrift

▼ svenska/english se